

Årsrapport 2017

Inledning

Tillsyns- och föreskriftsrådet (rådet) inrättades i samband med att Miljöbalken trädde i kraft, 1 januari 1999. Rådet är administrativt knutet till Naturvårdsverket och uppgifter regleras via 11–14 §§ förordning (SFS 2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket. I bilaga 1 redovisas rådets uppdrag, organisation och sammansättning. I bilaga 2 redogörs för rådets arbetsordning.

Arbetet under 2017

Rådet valde att fokusera på följande aktiviteter under 2017:

- Hålla 4 protokollförda rådsmöten
- Hålla och uppdatera miljöbalkens författningsregister
- Leverera nyhetsbrev om vägledning och regler inom miljöbalken.
- Följa rådets arbetsgrupp myndighetsgemensam tillsynsvägledningsplanering.
- Följa arbetet med Miljötillsynsutredningen (Direktiv 2016:32) ”Enhetliga och effektiva system för miljötillsyn och sanktioner”.
- Informeras om arbetet inom IMPEL.
- Bjuda in centrala miljöbalksmyndigheter för erfarenhetsutbyte.
- Ta del av Naturvårdsverkets arbete med uppföljning och utvärdering av miljötillsyn.
- Samverkan kring Naturvårdsverkets miljöbalksprojekt.
- Bidra till Naturvårdsverkets projekt om ”Rustade tillsynare” för kartläggning av kompetensbehov/kompetensbrist inom miljötillsyn och åtgärder för det. Även bevaka frågan kring digitala utbildningar av miljöinspektörer.

Rådets möten

Rådet har under året haft fyra protokollförda möten. Protokollen finns upplagda på webben www.naturvardsverket.se/tofr

Varje möte har innefattat:

- Information om IMPEL:s pågående arbete.
- Information från Miljö- och energidepartementet.
- Information från rådsledamöterna och kansliet om nya föreskrifter, nya vägledningar och vägledningsprojekt samt förfrågningar om samverkan eller krockar inom vägledning och/eller föreskrifter.
- Bevakning av utredningar och projekt som berör miljöbalken och tillsyn.

Övriga frågor som lyfts på mötena under året:

- Information och dialog med pågående miljötillsynsutredning och vad det innebär för rådet.

- Information om Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om uppföljning och utvärdering av operativ tillsyn om en utvecklad tillsynsredovisning enligt 1 kap. 28 § i miljötillsynsförordningen.
- Information om läget med tillsynsvägledningsplanernas uppdatering.
- Information och diskussion om utvecklingen av Naturvårdsverkets miljöbalksprojekt för en bättre tillämpning av miljöbalken.
- Reflektioner efter Miljöbalksdagarna.
- Information om SKLs projekt om miljöbalkstaxa och behovsutredningar.
- Miljömål och de globala hållbarhetsmålen. Vilka frågor berör miljötillsyn inom det arbetet.
- Vattendirektivet. Åtgärder kopplade till åtgärdsprogrammen för vatten och hav som rör tillsynsvägledning och prövning och miljöbalksmyndigheternas ansvar för dessa.
- Läkemedelsverket, om deras arbete med miljöbalkens tillsyn, tillsynsvägledning och nationella tillsynsprojekt.
- Livsmedelsverket, om deras arbete med digitala tillsynsutbildningar och digital tillsynsmetodik.

Samordning av Författningsregister

Rådets kansli ansvarar för författningsregister gällande miljöbalkens område. Registret finns sedan hösten 2013 på Naturvårdsverkets webbplats och är indelat kapitelvis med författningar, föreskrifter och allmänna råd samt ett register över gällande EU-rättsakter på miljöbalkens område. Författningarna uppdateras enligt arbetsordningens instruktioner i bilaga 2, pkt 9. Författningsregistret uppdateras kontinuerligt, bl.a. i samband med uppdatering av respektive webbsida.

Under årens rådsmöten har föreskriftskollisioner och föreskriftsarbete som kräver samverkan bevakats.

De detaljfrågor som lyfts är:

- Information om att det saknas bemyndigande att ge tillstånd för bekämpning med biocider på platser utöver bostäder och allmänna utrymmen.
- Frågan hur gör andra för att påminna om nya författningar.
- Tips om metod för process kring framtagande av författningar samt metod för utvärdering av befintliga författningar.

Samordning av Tillsynsvägledning

Inför varje rådsmöte bevakades eventuella samordningsbehov inom tillsynsvägledning (TVL).

De frågor som lyfts är:

- Återrapportering från arbetsgruppen för gemensam tillsynsvägledningsplanering.
- Samordningsbehov kring enkäter om varuförordningen.
- Gemensam avsiktsförklaring kring vägledning om PFAS.
- Kartläggning av kompetensbehov/kompetensbrist inom miljötillsyn
- Naturvårdsverkets utredning om 2 kap miljöbalken.
- Forskningsprogrammet Miljöbalken som styrmedel.

Arbetsgrupp gemensam TVL-planering

Den myndighetsgemensamma gruppen för TVL-planering som består av handläggare från Folkhälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket har under 2017 haft fem möten. Huvudsyftet har varit att löpande stämma av samordningsbehov mellan myndigheterna i pågående tillsyns- och tillsynsvägledningsaktiviteter, att stämma av samordningsbehov i prioriterade aktiviteter planerade för 2018 och förbereda för myndigheternas framtagande av treåriga tillsynsvägledningsplaner för perioden 2019-2021. Under 2017 har en enkät för inhämtande av vägledningsbehov från länsstyrelser och kommuner förberetts för att skickas ut i början av 2018.

Kompetens miljötillsyn

Rådets ledamöter fick bidra till Naturvårdsverkets projekt om ”Rustade tillsynare” för kartläggning av kompetensbehov, kompetensbrist inom miljötillsyn och åtgärder för det. Rådets deltagande fick i ett första skede identifiera befintliga fortbildningar/utbildningar som utförs av respektive central myndighet, SKL samt länsstyrelserna, när det handlar om utbildningsinsatser för miljötillsynare. Svaren sammanställdes till rådsmöte 2.

Rådets alla myndigheter nämner att det som saknas hos de arbetssökande är tillsynsmetodik, myndighetsrollen och förvaltningskunskap. Och att det vore bra om alla grundutbildningar inom miljö innefattar praktik. Det blev inte beslutat några fortsatta åtgärder i den här frågan om kompetensförsörjning, annat än att ge inspel till miljötillsynsutredningen från respektive organisation. Däremot har rådets kansli följt och bidragit till de pågående initiativ inom detta både i en arbetsgrupp inom Tillsynsforum samt hos Miljösamverkan Västra Götaland och Halland. Rådet har uttryckt intresse i att samverka inom detta framöver.

I samband med forskningsprogrammet Miljöbalken som styrmedel, så kommer två av ledamöterna delta i referensgruppen för forskningen.

Rådets nyhetsbrev

Det digitala nyhetsbrevet fokuserar på att marknadsföra miljömyndigheternas leveranser om nya föreskrifter och nya vägledningar kopplat till miljöbalken. Det redovisar även tillsynsvägledningsplaner och nationella tillsynsprojekt samt en samlad kalender med nationella tillsynsvägledningsinsatser.

Nyhetsbrevet hade vid årets slut cirka 1700 prenumeranter, ca 100 fler än vid årets början. Ytterligare ca 2000 personer tar del av brevet genom vidarebefordringar. Bland prenumeranterna återfinns alla miljömyndigheter, men även många verksamhetsutövare, journalister och jurister. Det har gått ut 15 st nyhetsbrev under året. Brevens finns utlagda på webben. <http://www.naturvardsverket.se/Nyheter-och-pressmeddelanden/Nyhetsbrev/ToFR/>

Reflektioner kring nyhetsbrevet

Brevet är fortsatt mycket uppskattat eftersom det är enda samlade nyhetsbrevet från de centrala miljöbalksmyndigheterna riktat till de operativa miljöbalksmyndigheterna. Det sparar mycket arbetstid särskilt för handläggare, miljöjurister, miljöchefer och tillsynsvägledare att få ett samlat aktuellt brev i just dessa frågor.

Under miljöbalksdagarna frågade redaktören olika deltagare om de kände till brevet, vilket alla gjorde. En reflektion värd att lyfta är att konsulter inom miljöjuridik säger att detta är bästa brevet för deras omvärldsbevakning. Av de som klickar på flest länkar återfinns främst prenumeranter från länsstyrelser och kommuner.

Resursåtgång

Tillsyns- och föreskriftsrådets verksamhet finansieras via Naturvårdsverkets förvaltningsanslag. Den ekonomiska redovisningen ingår i Naturvårdsverkets bokslut 2017. För omkostnader inklusive personalkostnader och arvoden blev utfallet 273 kkr.

Myndigheternas deltagande har under året koncentrerats till rådsmöten och arbetsgruppen. Tidsåtgången för hela rådsarbetet inkl. kansliets arbetstid uppskattas till cirka 20 arbetsveckor, varav Naturvårdsverkets kansli står för 16 av dessa arbetsveckor.

Utvärdering 2017

Rådet utvärderade 2017 års arbete under rådsmötet den 13 december. Rådet anser sig ha uppfyllt uppdraget enligt instruktionen utifrån den ambitionsnivå som sattes i början av året. Uppdraget har utförts på ett resurseffektivt sätt.

Så här sammanfattade rådet året:

Rådet har identifierat behov av samsyn och vid behov tagit initiativ för ökad samsyn och samverkan inom miljötillsyn, tillsynsvägledning och författningsarbete.

- *Samverkan har fungerat bra inom rådet, ledamöterna har kommit närmare varann, men vi vet inte i vilken mån samverkan har ökat mellan myndigheterna.*
- *Samverkan med myndigheter utanför rådet har inte ändrats i någon nämnvärd riktning.*
- *Ledamöterna har i de fall det upptäckts inom sina egna organisationer, initierat till ökad samsyn och samverkan.*
- *Miljötillsynsutredningen har förlamat oss en del.*

Rådet har skapat förutsättningar för erfarenhetsutbyte med andra myndigheter med ansvar för tillsynsvägledning inom miljöbalkens område och vi vill fortsätta erfarenhetsutbytet med de myndigheter som inte är med i rådet.

- *Vi i rådet har kanske inte presenterat våra egna myndigheter, men har däremot bjudit in andra.*

Rådets kansli har fört ett register över samtliga förordningar och författningar som rör miljöbalksområdet, både inom EU och Sverige.

- *Föreskrifter har inte varit en stor fråga på rådsmötena, utan det är något som främst sköts via kansliets arbete. Alla ingående myndigheter har dock inte heller föreskriftsrätt.*

Utvecklingsområden

- Ledamöterna behöver bidra mer kring omvärldsbevakning av pågående och kommande författningsarbete.
- Tillsyns- och föreskriftsrådet kan behöva synas mer, vi kan behöva se över vår kommunikationsstrategi.
- Miljöbalksmyndigheterna bör utöka nyttjandet av brevet som kanal att sprida information i större utsträckning. Ex. för kalenderhändelser.
- Presentera våra egna myndigheter inom rådet

Bilaga 1

Rådets uppdrag

Rådets uppgifter regleras via 11–14 §§ förordning (SFS 2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

Rådets uppdrag är att vara ett rådgivande organ för samråd och samverkan för myndigheternas arbete i frågor som rör tillsyn och föreskrifter enligt miljöbalken samt EU-förordningar och EU-direktiv inom miljöbalkens område. Rådet ska identifiera behov av samsyn och samverkan, vid behov ta initiativ till ökad samsyn och samverkan och ansvara för att det sker ett erfarenhets- och informationsutbyte med övriga myndigheter som har ett centralt ansvar för tillsynsvägledning inom miljöbalkens område. Rådet ska föra ett register över:

- samtliga förordningar och föreskrifter som är utfärdade med stöd av miljöbalken
- samtliga allmänna råd inom miljöbalksområdet som är utfärdade av myndigheterna
- de EU-förordningar och EU-direktiv som rör miljöbalksområdet med uppgifter om hur direktiven genomförs i svensk rätt.

Organisation och arbetsätt

Under 2017 har rådet bestått av företrädare för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Kemikalieinspektionen, Statens jordbruksverk, Generalläkaren (Försvarsinspektören för Hälsa och miljö fr.o.m 1 oktober), två företrädare för länsstyrelserna samt två företrädare för Sveriges kommuner.

Regeringen har fattat beslut om rådets ledamöter för tiden fram till den 31 december 2017.

Naturvårdsverket har ett särskilt kansli att biträda rådet. Kansliet var organisatoriskt placerat vid myndighetens Samhällsavdelning under enheten för Samhällsplanering.

Rådets verksamhet har bedrivits vid rådets möten samt kansliet samt en pågående arbetsgrupp inom tillsynsvägledning.

Tillsyns- och föreskriftsrådet och kansliet vid utgången av 2017

Tillsyns- och föreskriftsrådet

Enhetschef Christian Haglund, Naturvårdsverket

Enhetschef Ann Lundström, Havs- och vattenmyndigheten

Enhetschef Helena Segervall, Kemikalieinspektionen

Enhetschef Agneta Falk Filipsson, Folkhälsomyndigheten

Enhetschef Mona Strandmark, Statens jordbruksverk

Miljö- och hälsoskyddsinspektör Robert Öjermark, Förvarsinspektören för Hälsa och Miljö.

Miljövarddirektör Tomas Waara, Länsstyrelsen i Uppsala län

Miljövarddirektör Karin Sigvardsson, Länsstyrelsen i Östergötlands län

Handläggare Thomas Forsberg, Sveriges Kommuner och Landsting

Miljöchef Helena Götherfors, Södertälje kommun

Tillsyns- och föreskriftsrådets ordförande

Biträdande avdelningschef Naturavdelningen, Gunilla Ewing Skotnicka, Naturvårdsverket.

Rådets kansli

Camilla Johansson, Naturvårdsverket

Bilaga 2

Arbetsordning för Tillsyns- och föreskriftsrådet

Antagen vid Tillsyns- och föreskriftsrådets möte den 15 juni 1999 senast ändrad den 10 september 2014.

Inledning

Rådets uppgifter regleras i 11–14 §§ förordningen (SFS 2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket enligt följande.

Rådet utses av regeringen och utsedda ledamöter sitter på tre år. Rådet ska vara ett organ för samråd och samverkan för myndigheternas arbete i frågor som rör tillsyn och föreskrifter enligt miljöbalken. Rådet ska föra ett register över samtliga förordningar och föreskrifter som är utfärdade med stöd av miljöbalken samt över de allmänna råd inom miljöbalksområdet som är utfärdade av de centrala myndigheterna. Registret ska även omfatta EU-förordningar och EU-direktiv som berör miljöbalksområdet samt uppgifter om genomförande av direktiven. Rådet ska varje år lämna en skriftlig rapport till regeringen om sin verksamhet.

Övriga myndigheter som har föreskriftsrätt enligt miljöbalken eller förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken eller ansvar för tillsynsvägledning enligt miljötillsynsförordningen är nedan benämnda övriga miljöbalksmyndigheter.

I fråga om de närmare formerna för rådets och kansliets arbete ska följande gälla.

Rådet

1. Rådet samlas normalt till möte vid fyra tillfällen per år som heldagar med fysisk närvaro. Rådet kan dock besluta om annan mötesfrekvens. Vid varje möte finns stående punkter med information från Miljö- och energidepartementet, ledamöterna samt från IMPEL. Årets första möte innefattas av godkännande av årsredovisningen från föregående år. Prioritering och urval av nästkommande års aktiviteter sker på tredje mötet. Årets sista möte innefattar utvärdering av året som passerat.
2. Rådet ska sammankallas till extra möte om någon ledamot skriftligen så begär.
3. Rådet och dess ordförande utses av regeringen. Rådet utser inom sig vice ordförande, vars uppgift i första hand ska vara att leda rådets möten vid de tillfällen då ordföranden är förhindrad att närvara. Efter varje rådsmöte ska ett utkast till protokoll läggas på samverkansforumet. Protokollet justeras av ordföranden efter nästkommande möte och skickas då även för kännedom till övriga miljöbalksmyndigheter.

4. Rådets ledamöter kan utse en ersättare till mötena, liksom ta med bisittare om så bedöms önskvärt.
5. Myndighet som inte är representerad vid mötet förutsätts dela mötets mening i frågor som upptagits på utskickad dagordning om myndigheten inte anfört annat innan mötet.
6. Rådet ska vid slutet av varje kalenderår besluta om en inriktning med prioriteringar för kommande år.
7. Rådet ansvarar för att verksamheten årligen utvärderas.
8. Rådsledamöter förutsätts aktivt delta och säkerställa resurser i de arbetsgrupper som rådet utser.
9. Rådets ledamöter ska aktivt bidra till att rådets EU- och författningsregister är uppdaterade.
10. Rådet bidrar till att myndigheter med ansvar att ta fram TVL-planer samverkar kring framtagandet av dessa.
11. Rådet anordnar återkommande konferens för ömsesidigt informations- och erfarenhetsutbyte för samtliga miljöbalksmyndigheter.
12. Rådets ledamöter och övriga miljöbalksmyndigheter kan när som helst väcka en fråga för behandling i rådet. Myndigheten har rätt att närvara vid mötet då frågan behandlas.
13. Övriga miljöbalksmyndigheter kan utse en person för kontakt med rådet.
14. Rådet ska ha en kommunikationsstrategi.

Kansliet

15. Kansliet förbereder och kallar till rådets möten. Kallelse med förslag till dagordning samt underlag ska läggas på samverkansforumet senast två veckor före ett rådsmöte. En ledamot som önskar att en viss fråga ska behandlas på ett möte bör anmäla detta till kansliet senast tre veckor före mötet. Ledamot ska även anmäla om myndigheten motsätter sig att beslut fattas i en fråga där myndigheten är berörd men inte kan delta vid mötet.
16. Kansliet svarar för att skriva protokoll från rådets möten.
17. Kansliet sammanfattar i ”snabbanteckningar” mötets viktigaste slutsatser och skickar snarast ut till ledamöterna och övriga miljöbalksmyndigheter.
18. Kansliet sammanställer efter varje verksamhetsår ett underlag till rådets årliga rapport till regeringen.
19. Samtliga ledamöter ska ha tillgång till samverkansforumet.